

4.5.2015

Väljien pito-olosuhteiden ja ryhmittelyn merkitys eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille

Karjojen suurentuessa lisääntyy sairauksien tartuntapaine aina merkittävästi. Osittain tämä johtuu siitä, että isommille tiloille ostetaan useammin eläimiä, mutta jo pelkästään eläinkontaktien lukumäärän lisääntyminen lisää tartuntapainetta isossa yksikössä. Myös ahtaus lisää tartuntapainetta. Näin ollen eläimet kannattaa ryhmitellä järkevästi ja kohtuullisen väljästi, jotta tartuntapaine pidetään kurissa ja eläimet mahdollisimman terveisinä ja hyvinvoinnina. Ylitäyttöä ei saa olla, se on lain mukaan kielletty ja aiheuttaa aina ongelmia tartuntapaineen ja ravinnon saannin suhteen.

Lehmät

Pihatoissa lypsissä olevat ja ummessa olevat lehmät on aina syytä pitää erikseen. Tämä sen takia, että eivät ummessa olevat liho liika ja sopiva, poikimahalvauksia ehkäisevä, kivennäisruokinta onnistuu. Nykyään pihattoihin suunnitellaan lähes aina myös sairas- ja poikimaosastot. Sairaiden ryhmään erotellaan ainakin utaretulehdusta ja tarttuvaa sorkkasairautta potevat, jotta tartuntapainetta terveisiin saadaan vähennettyä. Toki vastapoikineillakin ja umpeen menevillä olisi hyvä olla oma ryhmänsä, jos niiden järjestäminen on käytännössä mahdollista.

Ensikoille on etua siitä, että ne pidetään omassa ryhmässään poikimiseen asti ja mielellään siitä eteenpäinkin. Ensikoiden ravinnonsaanti onnistuu paremmin, kun niiden ei tarvitse kilpailla vanhempien lehmien kanssa ja utareterveys säilyy lähes poikkeuksetta parempana, koska ei ole tartuntapainetta vanhemmista lehmistä. Myös sosiaalinen paine on vähäisempää oman ikäisten ryhmässä. Mutta ellei ensikkoryhmän pitäminen onnistu, on ne syytä tuoda lehmäryhmään 2 kk ennen poikimista 3-5 viikoksi saamaan mahdolliset tartunnat, jotta ne eivät enää vaivaisi poikimisen läheisyydessä.

Vasikat

Vasikoihin kohdistuva tartuntapaine vanhemmista eläimistä kasvaa lypsykarjoissa liian suureksi noin 50 lehmäyksikön kohdalla. Tämä on todettu käytännössä lukemattomat kerrat. Tällöin vasikat olisi hyvä saada omaan tilaansa, jossa on oma ilmanvaihto. Vastasyntyneet vasikat laitetaan joko yksilö- tai parikarsinaan ainakin muutamaksi viikoksi. Vasikan vointia seurataan sekä todetaan se kaikin puolin normaaliksi ja terveeksi ennen ryhmän suurentamista. Tämän jälkeen ryhmää voidaan pikku hiljaa suurentaa, siten että noin 4 kuukauden iässä vasikoita on korkeintaan 6 ryhmässä. Yhdistäminen on helpointa karsinoissa, joista voidaan poistaa väliaitoja tarpeen mukaan. Vasikkakasvattamoissa suositellaan alle 10 vasikan karsinoita.

Vasikkaryhmät kannattaa pitää yhtenäisenä ja liikutella ryhmiä aina yhtenäisenä ns. ”all in all out” eli kertatäyttöisyysperiaatteella, jotta ryhmissä olevia, useimmiten piilevänä esiintyviä tartuntoja, ei levitetäisi muihin ryhmiin turhan tehokkaasti.

Laura Kulkas

Tuomas Herva

